

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja:** VKOTM19
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Katasztrófaföldrajz
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Disaster Geography
- 4. Kreditérték:** 3
- 5. A szak(ok), szakirányok megnevezése (ahol oktatják):** Katasztrófavédelem mesterszak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Katonai Vezetőképző Intézet, Műveleti Támogató Tanszék, Katonaföldrajzi és Tereptan Szakcsoport
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Siposné Prof. dr. Kecskeméthy Klára ezds., egyetemi tanár, CSc
- 8. A tanórák száma (előadás+gyakorlat)**
  - 8.1. összes óraszám:** 30 óra
    - 8.1.1. Nappali munkarend:** 30 óra
    - 8.1.2. Levelező munkarend:** 12 óra
  - 8.2. heti óraszám nappali munkarend:** 2 óra
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy MSc szinten kerül oktatásra. A tantárgy feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák a képzési kimeneti követelményekben meghatározott katasztrófavédelemhez kapcsolódó, a biztonságot alapvetően meghatározó földrajzi ismereteket.
- 10. A tantárgy szakmai tartalma (angolul):**

The subject is taught at MSc level. The course is designed to enable students to master the geographic knowledge that is crucial to security in connection with disaster prevention in the educational output requirements.
- 11. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

A hallgatók megismerik a biztonság, a természeti és ember okozta katasztrófák, valamint a földrajzi tér kapcsolatát, a földrajzi tényezők hatását, a földrajzi információs rendszerek felhasználását a katasztrófák kialakulása és elhárítása során, az egyes kontinensek, valamint Magyarország általános, természeti, társadalmi, gazdasági viszonyainak helyzetét, hatásukat a biztonságra, a katasztrófavédelemre.
- 12. Elérendő kompetenciák (angolul):**

Students will learn about the relationship between security, natural and man-made disasters and geographic space, the impact of geographic factors, the use of geographic information systems during the emergence and elimination of disasters, the general, natural, social and economic conditions of each continent, their influence on security and disaster protection.
- 13. Előtanulmányi kötelezettségek:**

Évközi feladat a kurzus elméleti tananyagához kapcsolódó, a hallgatók részére meghatározott témákból beadandó elkészítése. Témakör: A kurzus elméleti tananyagához kapcsolódóan egy adott ország, régió vagy kistérség katasztrófavédelmi szempontú értékelésének, természeti és civilizációs katasztrófa esettanulmány elkészítésére.

Az alapfogalmak és a kapcsolódó topográfiai névanyag elsajátítása

A kurzus utolsó tanóráján a kurzus elméleti tananyagához kapcsolódó katasztrófaföldrajzi ismeretekből, zárthelyi dolgozat – az ismeretszint felmérése.

14. A tantárgy tematikája (15 pontban):

- 14.1. Bemutatkozás, a tantárgy tematikájának, bemutatása. A számonkérés módjainak ismertetése. A földrajztudományok helye, fogalomrendszere, kutatási területei (politikai földrajz, katonaföldrajz, védelemföldrajz, katasztrófaföldrajz)
- 14.2. A földrajzi tér fogalma, a földrajzi tényezők felosztása, hatása az emberiség fejlődésére, a földrajzi tér értékelésének tartalma és formái, alapfogalmak
- 14.3. A biztonság és a földrajzi tér kapcsolata. A katasztrófák (természeti és ember- okozta) kialakulása
- 14.4. Globalizációs folyamatok és jelenségek (túlnépesedés, éhínség, energiahiány, vízhiány, nyersanyaghiány, vándormozgalmak, a tőke egyenlőtlen eloszlása, gazdasági polarizáció, környezeti gondok) környezeti hatása, katasztrófák kialakulása.
- 14.5. A vizek védelme, környezeti katasztrófák a világban
- 14.6. A nagyvárosi élettel járó környezeti problémák, a kritikus infrastruktúra szektorainak fontossága, a megoldás lehetőségei.
- 14.7. Katasztrófaturizmus mint új jelenség, a média szerepe az emberek tájékoztatásában
- 14.8. Európa katasztrófaföldrajzi értékelése (természeti-és civilizációs katasztrófák szempontjából)
- 14.9. Ázsia katasztrófaföldrajzi értékelése (természeti-és civilizációs katasztrófák szempontjából)
- 14.10. Afrika katasztrófaföldrajzi értékelése (természeti-és civilizációs katasztrófák szempontjából)
- 14.11. Észak-Amerika katasztrófaföldrajzi értékelése (természeti-és civilizációs katasztrófák szempontjából)
- 14.12. Közép-és Dél Amerika katasztrófaföldrajzi értékelése (természeti-és civilizációs katasztrófák szempontjából)
- 14.13. A Magyar Köztársaság földrajzi viszonyainak (általános, természeti, társadalmi, gazdasági) értékelése a természeti katasztrófák szempontjából. Magyarország környezeti állapotának értékelése, a katasztrófák kialakulásának lehetőségei.
- 14.14. A Magyar Köztársaság földrajzi viszonyainak (általános, természeti, társadalmi, gazdasági) értékelése a civilizációs katasztrófák szempontjából.

14.15. Zárthelyi dolgozat – ismeretszint felmérés

15. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:
Évente / 1. szemeszter

16. A foglalkozásokon való részvétel követelményei, elfogadható hiányzások mértéke, távolmaradás pótlásának lehetősége:

Részvétel az előadások minimum 60 %-án.

17. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A zárthelyi dolgozat legalább elégséges értékeléssel történő teljesítése az előadások, a foglalkozások és a kötelező és ajánlott irodalom ismereteiből. A zárthelyi dolgozat javítására a szorgalmi időszakban 2 lehetőség biztosított, valamint a gyakorlati feladat teljesítése

18. Az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei (a félév végi aláírás követelményei, a félév végi számonkérés módja, formája, típusa, vizsgakövetelmények):
Részvétel az előadások minimum 60 %-án, a zárthelyi dolgozat legalább elégséges értékeléssel történő teljesítése az előadások, a foglalkozások és a kötelező és ajánlott irodalom ismereteiből. A zárthelyi dolgozat javítására a szorgalmi időszakban 2 lehetőség biztosított, valamint a gyakorlati feladat teljesítése

19. Irodalomjegyzék (magyarul, angolul):

19.1. Kötelező irodalom:

- Világföldrajz, [World Geography] Szerkesztette: Tóth József, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. p. 1486., (in Hungarian)
- Borsy Zoltán: Általános természetföldrajz, [Basics of Physical Geography] Tankönyvkiadó, 1998, (in Hungarian)
- Hornyacsek Júlia - Veres Viktória: Katasztrófák, sebezhetőség, biztonság, [Disasters, vulnerability, security] Hadtudomány XVII. évfolyam 2007/3. sz. Budapest: 2007. pp. 101-113. (in Hungarian)
- Siposné Kecskeméthy Klára: A katonaföldrajz alapjai [Basics of Military Geography] in: Tóth József (szerk.): Általános társadalomföldrajz II. kötet (Dialog Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2002.), 43-68. oldal, (in Hungarian)
- Halász László-Pellérdi Rezső-Földi László: Katasztrófavédelem I. egyetemi jegyzet, Budapest, 2009. p. 933., (in Hungarian)
- Európa regionális földrajza. [Regional Geography of Europe] ELTE Eötvös Kiadó. Szerk: Próbáld Ferenc, (in Hungarian)

19.2. Ajánlott irodalom:

- James M. Kendra: Geography's Contributions to Understanding Hazards and Disasters p. 15-30. In: David A McEntire: Disciplines, Disasters and Emergency Management , 2007 Charles C. Thomas p. 320
- The geography of poverty, disasters and climate extremes in 2030, October 2013
- www.odi.org/poverty-disasters-2030
- The Disaster Cycle
- <http://geography.about.com/od/hazardsanddisasters/a/The-Disaster-Cycle.htm>
- Lessons Learned from the Nuclear Accident at the Fukushima Daiichi Nuclear Power Station, Special Report, INPO 11-005 Addendum, August 2012, p. 42.
- http://www.nei.org/corporatesite/media/filefolder/INPO_11-005_Fukushima_Addendum_1.pdf
- Typhoon Haiyan (Yolanda) Strategic Response Plan, 27 December 2013, Philippines Humanitarian Country Team, p. 87.
- The Federal Response to Katrina Hurricane Lessons Learned, February 2006, p. 228.
- <http://library.stmarytx.edu/acadlib/edocs/katrinawh.pdf>
- Ázsia, Ausztrália és Óceánia földrajza. [Geography of Asia, Australia and Oceania] ELTE Eötvös Kiadó. Szerk: Próbáld Ferenc, (in Hungarian)
- Afrika és a Közel-Kelet földrajza. [Geography of Africa and the Middle East] ELTE Eötvös Kiadó. Szerk: Próbáld Ferenc
- Amerika regionális földrajza, [Regional Geography of America] Trefort Kiadó. Szerk: Próbáld Ferenc 2004.

Budapest, 2017. november 06.

Siposné dr. Kecskeméthy Klára ezredes,
egyetemi tanár, tantárgyfelelős